

Pomiar skali kobietobójstwa w Polsce

Kobietobójstwo

Kobietobójstwo można postrzegać jako skrajną formę przemocy wobec kobiet, mającą miejsce we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej⁽¹⁾. Ani wśród państw członkowskich UE, ani w skali światowej nie uzgodniono standardowej definicji kobietobójstwa. Brak jednolitej definicji jest utrudnieniem w pomiarze skali kobietobójstwa, które przez to staje się niewidoczne pośród ogólnych danych dotyczących zabójstw⁽²⁾. Ogólne pojęcie kobietobójstwa odnosi się do zabijania kobiet lub dziewcząt ze względu na płeć. W deklaracji wiedeńskiej ONZ w sprawie kobietobójstwa⁽³⁾ po raz pierwszy określono różne rodzaje kobietobójstwa, w tym:

- morderstwa kobiet w wyniku przemocy partnerów,
- tortury i mizoginistyczne zabijanie kobiet,
- zabijanie kobiet i dziewcząt w imię tzw. honoru,
- selektywne zabijanie kobiet i dziewcząt w kontekście konfliktów zbrojnych,
- zabijanie kobiet w związku z posagiem,
- zabijanie kobiet i dziewcząt ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową,
- zabijanie rdzennych i tubylczych kobiet i dziewcząt ze względu na płeć,
- zabijanie noworodków płci żeńskiej i selektywna aborcja ze względu na żeńską płeć płodu,
- śmierć związana z okaleczaniem narządów płciowych,
- zabójstwa osób podejrzanych o czary,
- inne przypadki kobietobójstwa związane z gangami, przestępczością zorganizowaną, handlarzami narkotyków, handlem ludźmi i rozprzestrzenianiem broni strzeleckiej.

Kobietobójstwo w Polsce

W polskim kodeksie karnym nie ma definicji kobietobójstwa. Ten rodzaj przestępstwa może jednak podlegać innym przepisom prawa karnego. Artykuły odpowiednie do rozpoznawania spraw dotyczących kobietobójstwa to między innymi art. 148, 155 i 156⁽⁴⁾.

Artykuł 148 – Zabójstwo

§ 1 Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2 Kto zabija człowieka:

- (1) ze szczególnym okrucieństwem,
- (2) w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem,
- (3) w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie,
- (4) z użyciem materiałów wybuchowych,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 3 Karze określonej w § 2 podlega, kto jednym czynem zabija więcej niż jedną osobę lub był wcześniej prawomocnie skazany za zabójstwo.

§ 4 Kto zabija człowieka pod wpływem silnego wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Artykuł 155 – Nieumyślne spowodowanie śmierci

Kto nieumyślnie powoduje śmierć człowieka, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Artykuł 156 – Ciężki uszczerbek na zdrowiu ze skutkiem śmiertelnym

§ 1 Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

- (1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,
- (2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

[...]

§ 3 Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.

(1) Niniejsza broszura zawiera dane zebrane przed wyjściem Zjednoczonego Królestwa z UE, dlatego odniesienie do państw członkowskich UE obejmuje również Zjednoczone Królestwo.

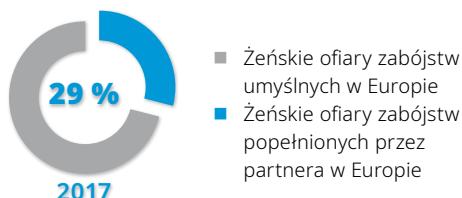
(2) Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2017), *Słownik definicji zgwałcenia, kobietobójstwa i przemocy wobec partnera*, EIGE, Wilno.

(3) Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ (2012), *Deklaracja wiedeńska w sprawie kobietobójstwa*, ONZ, Nowy Jork (https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCPCJ_22/_E-CN15-2013-NGO1/E-CN15-2013-NGO1_E.pdf).

(4) Więcej informacji można znaleźć w części dotyczącej wskaźnika 9 w bazie danych statystycznych dotyczących płci (https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/genvio_int_adm_ipv_ipv_indic_9/metadata) oraz w polskim kodeksie karnym (https://www.legislationline.org/download/id/7354/file/Poland_CC_1997_en.pdf).

Kobietobójstwo w wyniku przemocy partnera w Europie

Biuro NZ ds. Narkotyków i Przemocności (UNODC) podkreśla, że w ujęciu statystycznym, na podstawie międzynarodowej klasyfikacji przestępstw do celów statystycznych, najczęstszą formą kobietobójstwa jest umyślne zabójstwo kobiety popełnione przez partnera lub członka rodziny⁽⁵⁾. UNODC szacuje, że w Europie⁽⁶⁾ około 29 % żeńskich ofiar zabójstw⁽⁷⁾ jest zabijanych umyślnie przez partnera.

Kobietobójstwo w wyniku przemocy partnera w Polsce

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn stosuje na potrzeby statystyczne roboczą definicję kobietobójstwa: „zabicie kobiety przez partnera i śmierć kobiety wskutek działania szkodliwego dla kobiet. Przez partnera rozumie się byłego lub obecnego męża lub partnera, niezależnie czy ten sprawca mieszka lub mieszkał z ofiarą w tym samym miejscu zamieszkania. W Polsce większość przypadków kobietobójstwa podlega wyżej przywołanym przepisom kodeksu karnego. Jak wynika z danych polskiej policji, w 2017 r. odnotowano 192 żeńskie⁽⁸⁾ ofiary zabójstw⁽⁹⁾.

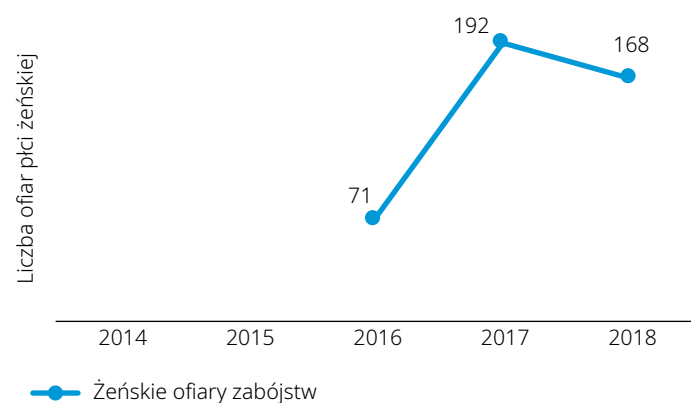
Żeńskie ofiary zabójstw i kobietobójstwo w wyniku przemocy partnera w Polsce

Oficjalne dane administracyjne podane na wykresie 1 zostały zebrane przez polską policję. EIGE zebrał dane dotyczące zabójstw i kobietobójstwa w wyniku przemocy partnera za lata 2014–2018. W Polsce jednak dane dotyczące żeńskich ofiar zabójstw są dostępne jedynie za okres od 2016 r. i nie ma żadnych informacji o kobietobójstwie w wyniku przemocy partnera. Wykres 1 obejmuje dane dotyczące żeńskich ofiar zabójstw od 2016 r. Wynika z niego, że między 2016 a 2017 r. liczba takich ofiar wzrosła prawie trzykrotnie.

Rodzaj relacji między ofiarą a sprawcą

W ramach procedury niebieskiej karty ustala się, jaka jest relacja między sprawcą a domniemaną osobą poszkodowaną wskutek przemocy domowej. Zgodnie z kodeksem karnym „osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”. Mimo to relacja między ofiarą a sprawcą nie jest w sposób systematyczny zapisywana w zbiorach danych administracyjnych.

Wykres 1: Żeńskie ofiary zabójstw w Polsce

Źródło: Baza danych statystycznych EIGE dotyczących płci.

Informacje na temat badania

Systemy gromadzenia danych znacznie się różnią w poszczególnych państwach członkowskich UE, ponieważ wykorzystuje się w nich różne źródła. Aby usprawnić gromadzenie administracyjnych danych dotyczących kobietobójstwa, EIGE opracowuje wskaźniki, które mogą ujedynolicić procesy zbierania danych w ramach różnych jurysdykcji państw członkowskich.

EIGE zebrało informacje od wielu zainteresowanych podmiotów poprzez kwestionariusz skierowany do dostawców danych oficjalnych oraz poprzez ankietę internetową wypełnianą przez krajowych ekspertów. Ostatecznym celem tych działań jest określenie systemu klasyfikacji kobietobójstwa z wzajemnie uzgodnionymi zmiennymi, możliwego do wykorzystania we wszystkich państwach członkowskich UE.

Metodyka gromadzenia danych

Aby rozwiązać problem braku porównywalnych danych na temat przemocy wobec kobiet, EIGE opracował 13 wskaźników wraz z jednolitymi definicjami różnych form przemocy wobec partnera, kobietobójstwa i zgwałcenia⁽¹⁰⁾. Opublikowano szczegółowe sprawozdanie dotyczące metodyki gromadzenia, przekazywania i weryfikacji danych, wraz ze szczegółowymi metadanymi w podziale na kraje⁽¹¹⁾. Informacje zawarte w niniejszej broszurze odnoszą się do wskaźnika 9 dotyczącego przemocy wobec partnera: „Kobiety (w wieku co najmniej 18 lat) będące ofiarami kobietobójstwa popełnionego przez partnera-mężczyznę (w wieku co najmniej 18 lat), jako odsetek kobiet będących ofiarami zabójstw w wieku co najmniej 18 lat”. Dane są dostępne w prowadzonej przez EIGE bazie danych statystycznych dotyczących płci (https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/genvio/genvio_int).

⁽⁵⁾ Biuro NZ ds. Narkotyków i Przemocności (2019), *Globalne badanie na temat zabójstw – zabijanie kobiet i dziewcząt ze względu na płeć*, UNODC, Wiedeń.

⁽⁶⁾ Dane UNODC obejmują jurysdykcje krajów europejskich innych niż państwa członkowskie UE. Nie oszacowano, jaki odsetek żeńskich ofiar zabójstw dotyczył kobietobójstwa w wyniku przemocy partnera tylko w państwach członkowskich UE.

⁽⁷⁾ Przy podawaniu danych UNODC termin „zabójstwo” jest stosowany, pod warunkiem że jest użyty w oryginalnym źródle (s. 17). Nie zapisuje się motywu związanego z płcią z powodu braku ujedynoliczonej definicji. Ze sprawozdania jednak jasno wynika, że w tych danych liczbowych znaczny udział mają wszystkie zabójstwa kobiet i dziewcząt związane z płcią.

⁽⁸⁾ Stosuje się termin „żeński” zamiast „kobieta/kobięcy”, ponieważ nie zawsze jest możliwe pogrupowanie danych według wieku ofiary, czyli ofiarami mogły być kobiety lub dziewczęta w wieku poniżej 18 lat.

⁽⁹⁾ Stosuje się termin „zabójstwo”, ponieważ nie zapisano informacji o związanym z płcią motywie zabójstw umyślnych, a przez to nie jest możliwe uznanie wszystkich odnotowanych zabójstw za kobietobójstwo.

⁽¹⁰⁾ Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2017), *Terminologia i wskaźniki dotyczące gromadzenia danych: zgwałcenie, kobietobójstwo i przemoc wobec partnera*, EIGE, Wilno.

⁽¹¹⁾ Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2020), *Przemoc wobec partnera: metodyka gromadzenia danych*, EIGE, Wilno.

Gromadzenie administracyjnych danych dotyczących kobietobójstwa

Co to są dane administracyjne? Dane administracyjne są gromadzone do celów ewidencyjnych, organizacyjnych i obserwacyjnych (12). Administracyjne dane dotyczące kobietobójstwa można pozyskać od różnych instytucji, zwłaszcza organów, które zajmują się postępowaniami przygotowawczymi, ściganiami przestępstw, karaniem sprawców i pomocą dla ofiar – czyli instytucji z sektora **policii i wymiaru sprawiedliwości**. Dane administracyjne mogą zawierać informacje na temat częstotliwości występowania i rodzajów kobietobójstwa, cech ofiary, sprawcy i ich relacji, charakterystyki i motywu przestępstwa oraz informacje dotyczące procesu karnego.

Zrozumienie natury i powszechności tego problemu jest niezbędne, aby pomóc decydom w opracowaniu skutecznej polityki przeciwdziałania kobietobójstwu. Dla zrozumienia tej problematyki kluczowe znaczenie ma zbieranie porównywalnych danych administracyjnych dotyczących kobietobójstwa we wszystkich państwach członkowskich (13). Szczególnie ważne jest, aby policja lub sądy ustalały motyw zabójstwa i aby ten motyw był następnie zapisywany w formie znormalizowanych danych statystycznych. Międzynarodowa klasyfikacja przestępstw do celów statystycznych jest znormalizowanym

narzędziem do pozyskiwania porównywalnych danych administracyjnych. Nie ma w niej jednak zmiennej dla motywu związanego z płcią. To oznacza, że pojęcie kobietobójstwa nie może być właściwie wdrożone, a przez to nie da się gromadzić danych w pełni opisujących to zjawisko. Gromadzenie danych na temat kobietobójstwa zwiększyłoby widoczność tego problemu, co wzmocniłoby polityczną wolę jego eliminacji. Dzięki administracyjnym danym dotyczącym kobietobójstwa państwa mogą również śledzić tendencje w czasie i oceniać skuteczność podejmowanych działań.

Administracyjne dane na temat kobietobójstwa dostępne w Polsce

Definicja kobietobójstwa i dostępność danych	
Definicja kobietobójstwa stosowana do celów statystycznych	Nie
Gromadzenie danych dotyczących kobietobójstwa	Tak, oficjalne dane

Chociaż w Polsce nie gromadzi się szczegółowych danych dotyczących kobietobójstwa, Ministerstwo Sprawiedliwości zbiera pewne zmienne, które są istotne dla identyfikacji przypadków kobietobójstwa (14). Jeżeli dane dotyczące kobietobójstwa

zawarte w niniejszej broszurze pochodzą z tej instytucji, są oznaczone symbolem (a). Inne instytucje i jednostki badawcze mogą też gromadzić i analizować dane na temat kobietobójstwa w Polsce.

Rodzaj gromadzonych danych	Instytucja (a) Ministerstwo Sprawiedliwości Oficjalne
Źródła danych	Policja, prokuratura i sądy
Etap, na którym zabójstwo uznaje się za kobietobójstwo	Na podstawie modus operandi
Regularność gromadzenia danych	Brak dostępnych informacji
Sieć/sieci wymiany informacji	Program badań statystycznych statystyki publicznej – dane są przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego
Publiczna dostępność danych	Dane dostępne publicznie

Zbiory danych administracyjnych w Polsce pochodzą z oficjalnych źródeł. Podobnie jak dane gromadzone przez EIGE oficjal-

ne dane administracyjne dotyczące łącznej liczby żeńskich ofiar zabójstw są podane dla lat 2016–2018 (a).

● Dostępne dane oficjalne   ● Dostępne dane nieoficjalne   ○ Brak dostępnych danych

Dostępność danych	2014	2015	2016 (a)	2017 (a)	2018 (a)	2019
Żeńskie ofiary zabójstw	○	○	●	●	●	○
Ofiary kobietobójstwa w wyniku przemocy partnera	○	○	○	○	○	○

(12) ONZ Kobiety (2020), *Podsumowanie materiałów na temat gromadzenia i wykorzystania administracyjnych danych dotyczących przemocy wobec kobiet*, ONZ Kobiety, Nowy Jork.

(13) Należy podkreślić, że informacje i statystyki powinny być tworzone, opracowywane i rozpowszechniane zgodnie z zasadami określonymi w *Europejskim kodeksie praktyk statystycznych*: Eurostat (2018), *Europejski kodeks praktyk statystycznych*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg (<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/9394304/KS-02-18-142-PL-N.pdf/7ad9346a-5019-44ee-bb16-c7b7dfdb8779>).

(14) <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/wymiar-sprawiedliwosci/wymiar-sprawiedliwosci/przestepstwa-przeciwko-zyciu-i-zdrowiu,3,1.html>

Rodzaje kobietobójstwa	
Kobietobójstwo w wyniku przemocy partnera	☐
Kobietobójstwo w rodzinie	☐
Kobietobójstwo dzieci	☐
Kobietobójstwo związane z prostytutką	☐
Kobietobójstwo związane z rozbojem	☐
Inne rodzaje kobietobójstwa	☐

Cechy ofiary i sprawcy	Ofiara	Sprawca
Wiek ^(*)	☒	☒
Płeć ^(*)	☒	☒
Tożsamość płciowa	☐	☐
Orientacja seksualna	☐	☐
Narodowość ^(*)	☒	☒
Wykształcenie ^(*)	☒	☒
Zawód ^(*)	☒	☒
Złożono wniosek o nakaz ochrony ^(*)	☒	n/d
Obowiązujący nakaz ochrony ^(*)	n/d	☒
Profil społeczno-ekonomiczny ^(*)	☒	☒
Recydywa ^(*)	n/d	☒
Nadużywanie alkoholu/narkotyków	☐	☐
Relacja między ofiarą a sprawcą	☐	☐
Inne	☐	☐

Motyw kobietobójstwa		Zmienne kontekstowe	
Kontekst przemocy seksualnej	☐	Sposób zabicia ^(*)	☒
Uprzednia przemoc partnera	☐	Miejsce	☐
Wcześniejsze skargi lub prośby o środki pomocy	☐	Samobójstwo sprawcy	☐
Wcześniejsza separacja	☐	Obecność dzieci	☐
„Wstyd lub hańba” sprowadzona na rodzinę	☐	Inne zabójstwa w związku z kobietobójstwem	☐
Odmowa zawarcia zaaranżowanego małżeństwa	☐	Inne	☐
Inne	☐	Analiza kobietobójstwa	
Prowadzenie śledztw dotyczących kobietobójstwa		Przeglądy zabójstw/przeglądy zabójstw domowych	☐
Protokół z dochodzeń w sprawach dotyczących kobietobójstwa	☐	Analiza spraw sądowych ^(*)	☒
		Dane administracyjne z policji ^(*)	☒
		Administracyjne dane dotyczące przyczyny śmierci	☐
		Informacje medialne	☐
		Inne	☐

Uwaga: n/d = nie dotyczy.

Prowadzenie śledztw dotyczących kobietobójstwa

Istnieje procedura niebieskiej karty określona w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ta ustawa opiera się na założeniu, że przemoc domowa stanowi naruszenie podstawowych praw człowieka, w tym prawa do życia, zdrowia i poszanowania godności osobistej. Zgodnie z ustawą władze publiczne mają obowiązek zapewnić równe traktowanie oraz poszanowanie praw i wolności wszystkich obywateli, a także zwiększyć skuteczność środków zapobiegania przemocy w rodzinie.

Analiza kobietobójstwa

Rada Ministrów co roku przedkłada Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania

Przemocy w Rodzinie. To sprawozdanie zawiera dane dotyczące przemocy domowej, w tym zabójstw i żeńskich ofiar zabójstw, a także wdrożonych środków zapobiegawczych. Ministerstwo Sprawiedliwości jest jednym z resortów zaangażowanych w realizację zadań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej polskiego rządu (<https://www.gov.pl/web/rodzina/sprawozdania-z-realizacji-krajowego-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie>).

Czasopismo „Niebieska Linia” jest dwumiesięcznikiem poświęconym psychologicznym i prawnym zagadnieniom związanym z przemocą interpersonalną. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej tego czasopisma (<https://www.pismo.niebieskalinia.pl>).

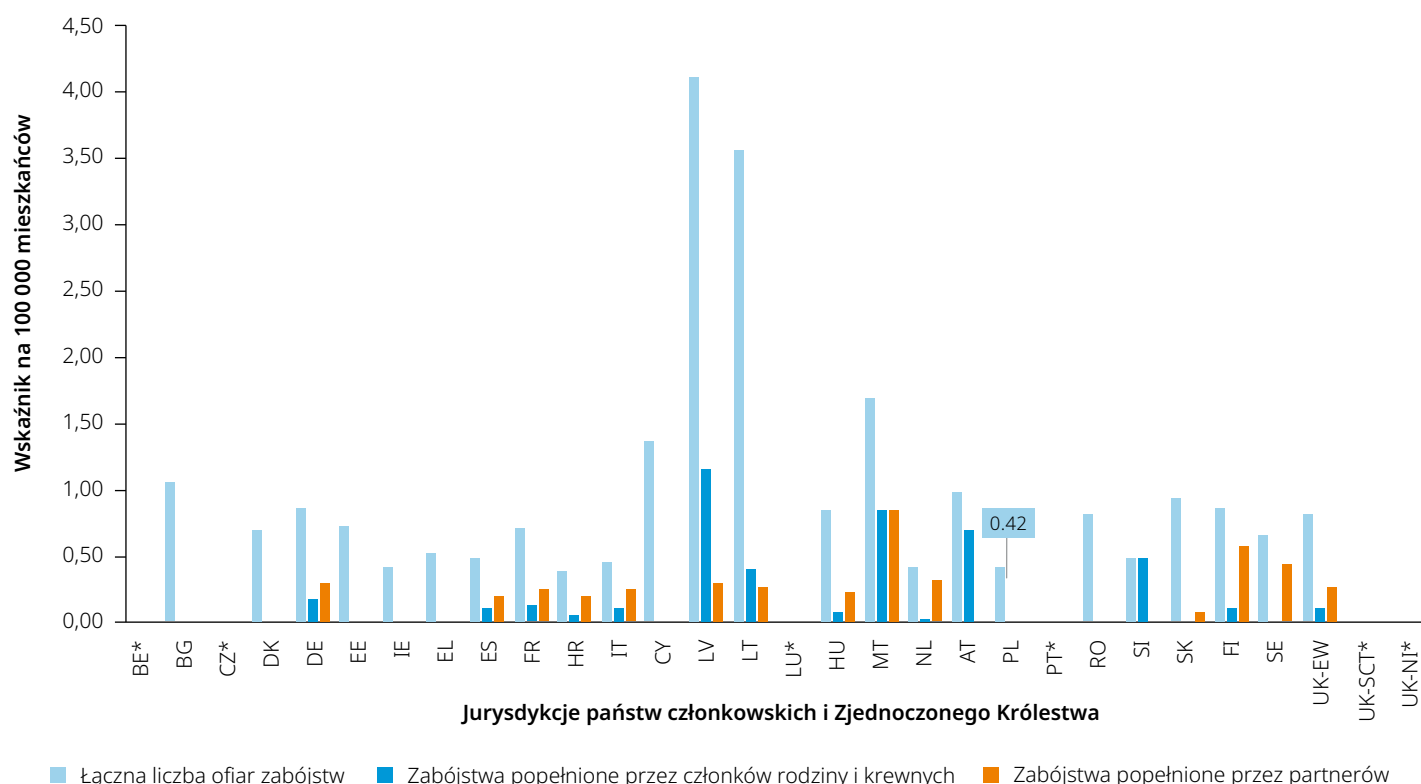
Centrum Praw Kobiet (organizacja pozarządowa) prowadzi kampanię crowdfundingową, której celem jest uruchomienie Obserwatorium ds. Kobietobójstwa. Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej centrum (<https://cpk.org.pl/stopkobietobojstwu/>).

Zabójstwa kobiet w państwach członkowskich UE i Zjednoczonym Królestwie (Eurostat)

Na poziomie UE Eurostat zestawia – na podstawie międzynarodowej klasyfikacji przestępstw do celów statystycznych – dane dotyczące umyślnych zabójstw kobiet, przy czym kładzie nacisk na zabójstwa w wyniku przemocy partnera i w związku z przemocą w rodzinie, pogrupowane według wieku, płci i relacji ze sprawcą. Z danych Eurostatu przedstawionych na wykresie 2 wynika, że w 2018 r. wskaźnik żeńskich ofiar zabójstw w Polsce

wynosił 0,42 na 100 000 mieszkańców, co stanowiło trzeci najniższy wskaźnik (taki sam jak w Niderlandach) wśród 24 państw członkowskich, dla których są dostępne informacje, i Zjednoczonego Królestwa. Nie ma informacji o wskaźniku zabójstw w Polsce popełnionych przez członków rodziny i krewnych bądź partnerów.

Wykres 2: Wskaźnik żeńskich ofiar zabójstw umyślnych w UE i Zjednoczonym Królestwie (2018)

(*) Brak dostępnych danych.

Uwaga: UK-EW = Anglia i Walia, Zjednoczone Królestwo; UK-NI = Irlandia Północna, Zjednoczone Królestwo; UK-SCT = Szkocja, Zjednoczone Królestwo.

Źródło: Eurostat.

Informacje o danych

Eurostat regularnie publikuje dane dotyczące przestępczości i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Zabójstwa umyślne są notowane przez policję we wszystkich państwach członkowskich i w Zjednoczonym Królestwie. Przy użyciu tej bazy nie można zbierać informacji o motywie zabójstw związanym z płcią, o płci bądź wieku sprawcy. Z tego powodu nie da się zapewnić dokładnych danych na temat kobietobójstwa.

Dane liczbowe za 2008 r. i późniejsze lata są oparte na wspólnym zbiorze danych Eurostatu i UNODC. W tej bazie zabójstwa są sklasyfikowane według międzynarodowej klasyfikacji przestępstw do celów statystycznych.

Dane są dostępne na stronie internetowej Eurostatu (<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

Główne ustalenia

- W Polsce nie ma prawnej definicji kobietobójstwa. Sprawca może jednak odpowiadać za zabójstwo, nieumyślne spowodowanie śmierci lub śmierć w wyniku okaleczenia narządów płciowych kobiety.
- Jest jedna instytucja, która gromadzi i analizuje dane o żeńskich ofiarach zabójstw, jednak nie zbiera się danych dotyczących kobietobójstwa.
- EIGE zebrał dane dotyczące zabójstw i kobietobójstwa w

wyniku przemocy partnera za lata 2014–2018; dane dostępne w Polsce dotyczą jednak tylko żeńskich ofiar zabójstw w okresie od 2016 r. Dostępne dane zawierają informacje o cechach ofiary i sprawcy, a także pewne zmienne kontekstowe.

- Badania dotyczące żeńskich ofiar zabójstw są poddawane analizie na podstawie oficjalnych źródeł, takich jak dane policyjne i dane sądowe.

Zalecenia

Gromadzenie przez policję i wymiar sprawiedliwości dokładnych i porównywalnych danych dotyczących kobietobójstwa we wszystkich państwach członkowskich przyczynia się do zwiększenia wiedzy i lepszego reagowania w celu zapobiegania kobietobójstwu⁽¹⁵⁾. W związku z tym istotne znaczenie mają:

- opracowanie definicji kobietobójstwa na potrzeby zbierania danych statystycznych, tak aby uwzględniała ona szczególne okoliczności dotyczące zabijania kobiet;
- wdrożenie procesu stałego zbierania danych;
- ustanowienie kompleksowego gromadzenia danych, w tym dodanie zmiennych, które są istotne pod kątem wykrywania najważniejszych aspektów kobietobójstwa, np. elementów opisujących kontekst i okoliczności zabójstwa, motyw związany z płcią oraz cechy ofiary i sprawcy; ma to na celu

usystematyzowanie i zharmonizowanie gromadzenia danych na potrzeby statystyczne;

- wzajemne odniesienia między zmiennymi dotyczącymi ofiary i sprawcy oraz analiza tych zmiennych przy użyciu podejścia przekrojowego;
- zapewnienie widoczności aspektu płci w danych o zabójstwach.

Zalecenia dotyczące gromadzenia danych dotyczących kobietobójstwa w Polsce

Aby dostarczać dane na potrzeby wskaźnika EIGE dotyczącego kobietobójstwa (wskaźnik 9) oraz podnieść wiedzę o kobietobójstwie w wyniku przemocy partnera, zaleca się rejestrowanie relacji między ofiarą i sprawcą w celu rozpoznania przypadków kobietobójstwa w wyniku przemocy partnera⁽¹⁶⁾.

Niniejsza broszura, która opiera się na informacjach z przeprowadzonego przez EIGE badania „Rozwój gromadzenia danych administracyjnych na temat zabijania kobiet w wyniku przemocy partnera i ze względu na płeć” (2021), została sporządzona przez stowarzyszenie kobiet União de Mulheres Alternativa e Resposta (UMAR). Dodatkowe informacje można uzyskać na stronie internetowej <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/femicide>.

⁽¹⁵⁾ Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2018), *Zalecenia dotyczące poprawy gromadzenia przez policję i wymiar sprawiedliwości danych na temat przemocy wobec partnera – Polska*, EIGE, Wilno; Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2017), *Zalecenia dla UE w sprawie poprawy gromadzenia danych o przemyśle wobec kobiet*, EIGE, Wilno; Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) (2021), *Wskaźniki EIGE dotyczące przemocy wobec partnera, zgwałcenia i kobietobójstwa: zalecenia dotyczące poprawy jakości, dostępności i porównywalności danych*, EIGE, Wilno.

⁽¹⁶⁾ Wskaźnik 9 w bazie danych statystycznych dotyczących płci (https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/genvio_int_adm_ipv_ipv_indic_9/metadata).

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) to unijne centrum wiedzy na temat równouprawnienia płci. EIGE wspiera podmioty kształtujące politykę i wszystkie właściwe instytucje w ich działaniach na rzecz urzeczywistnienia równości kobiet i mężczyzn w odniesieniu do wszystkich Europejczyków poprzez przekazywanie im szczegółowej wiedzy eksperckiej oraz porównywalnych i wiarygodnych danych dotyczących równości płci w Europie.

© Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, 2022

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
Litwa

Dane kontaktowe

<http://eige.europa.eu/>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
EIGE (@eige_eu) / Twitter
[youtube.com/user/eurogender](https://www.youtube.com/user/eurogender)
<https://www.linkedin.com/company/eige>
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej